

De Franse aardkastanje [*Conopodium majus* (Gouan) Loret] nadert de Nederlandse grenzen

E. J. Weeda (Stichting FLORON, Postbus 9514, 2300 RA Leiden)

Op 14 mei 1988 toonde Onno de Bruijn me bij Bentheim in Nedersaksen een aantal planten van een Schermbloemige, die daar door enkele Twentse floristen waren opgemerkt en die niet met zekerheid op naam konden worden gebracht. Aanvankelijk dachten we aan *Meum athamanticum* (wat in vergelijkbare gevallen wel vaker schijnt te gebeuren). Pogingen om één plant in haar geheel te verzamelen, mislukten door de hardheid van de kalkgrond ter plaatse: een bloeistengel zonder ook maar een aanduiding van een wortel was al wat we in handen kregen. Dat voedde de veronderstelling dat de plant weleens een knol zou kunnen bezitten. Bij raadpleging van Tutins 'Umbellifers'¹ bleek dat in dat geval maar twee opties openbleven: Aardkastanje (*Bunium bulbocastanum*) en Franse aardkastanje (*Conopodium majus*). In alle opzichten bleek de bloeistengel aan de diagnose van deze laatste te beantwoorden. De planten stonden

op de grens van loofbos en gazon in het kasteelpark, samen met onder meer Zwartblauwe rapunzel (*Phyteuma spicatum* subsp. *nigrum*) en Muurhavikskruid (*Hieracium murorum*).

De Franse aardkastanje is een voornamelijk Westeuropese plant, die haar hoofdverspreiding heeft in Frankrijk, op de Britse eilanden en in kuststreken van Zuid- en Midden-Noorwegen.² In Duitsland werd zij voor het eerst aangetroffen in 1958, in België in 1975, en in beide landen werden sindsdien herhaaldelijk nieuwe vondsten gedaan.^{2,3} Bij Brugge komt zij op ongeveer 10 km van de Nederlandse grens voor.² In Duitsland was zij bekend uit Noordrijnland^{4,5}, oostelijk Nedersaksen^{5,6} en één plek in Thüringen⁷; de vindplaats te Bentheim is de eerste in westelijk Nedersaksen en bevindt zich op ruim 7 km van onze grens. Qua standplaats sluit het voorkomen in Bentheim het meest aan bij de Belgische groeiplaatsen, die eveneens kasteelparken betreffen.^{2,3}

Conopodium majus verschilt van *Bunium bulbocastanum* door zijn holle stengel en doordat de schermen hoogstens 12 schermstralen bevatten en geen of een één- of twebladig omwindsel dragen. Beide zijn tener en vrij onopvallend in vergelijking met veel andere Schermbloemigen. Nu de Franse aardkastanje onze grenzen zo dicht heeft genaderd, is haar ontdekking binnen Nederland spoedig te verwachten. Graag daarom in de aandacht der floristen aanbevolen!

1. T.G. Tutin, 1980. Umbellifers of the British Isles. BSBI Handbook 2. Londen.
2. R. Fabri, 1987. La limite nord-orientale de l'aire de *Conopodium majus* (Gouan) Loret en Europe occidentale. Trav. Scient. Mus. Hist. Nat. Lux. 9.
3. P. Meerts, J. Duvigneaud, R. Fabri & J. Henrion, 1988. Une troisième localité belge de *Conopodium majus* (Gouan) Loret à La Hulpe (prov. de Brabant). Dumortiera 42: 2-4.
R. Fabri & A. Kervyn, 1989. *Conopodium majus* (Gouan) Loret à Malonne (Namur, Belgique), sans doute une introduction fortuite. Dumortiera 44: 30.
L. Andriessen & C. Nagels, 1991. Een vijfde groeiplaats van *Conopodium majus* (Gouan) Loret in België. Dumortiera 47: 30.
4. E. Rückert & B. Bader, 1985. Ein neuer Fundort der Erdkastanie (Apiaceae) in Nordrhein-Westfalen. Natur und Heimat 45: 103-107.
5. H. Haeupler & P. Schönfelder, 1988. Atlas der Farn- und Blütenpflanzen der Bundesrepublik Deutschland. Stuttgart.
6. R. Hundt, 1961. Ein Fundort von *Conopodium denudatum* Koch im Westharz. Bot. Jahrb. 81: 201-212.
R. Müller, 1986. Neuer Fundort von *Conopodium majus* (Gouan) Loret in der Lüneburger Heide. Gött. Fl. Rundbr. 19: 88-91.
E. Garve, 1987. Atlas der gefährdeten Gefäßpflanzen in Niedersachsen und Bremen. Hannover.
7. R. Schubert & W. Vent, 1988. Rothmaler's Exkursionsflora für die Gebiete der DDR und BRD. Kritischer Band, 7. Aufl. Berlin.